

DET HVIDE GULD OG DET ÆGTE GULD

minedrift og råstoffer i Grønlands 20. århundrede

Karsten Secher:

GEUS 2004, 64 sider. Pris: 200 kr.

Antallet af miner i Grønland med en flerårig drift og produktion kunne ved årets begyndelse tælles på én hånds fingre: kryolitminen i Ivittuut (lukket i 1987), bly-zinkminen ved Mesters Vig (lukket i 1963) kulminen i Qullissat (lukket i 1972), og bly-zinkminen i Maarmorilik (lukket i 1990). Hertil kom en række mere eller mindre mislykkede foretagender med meget lille eller ingen produktion som grafitminen ved Amitsoq (lukket i 1924) og Josva kobbermine (lukket i 1914). Kryolitbrydningen begyndte i 1856. Fra da af og til Maarmorilikminen lukkede i 1990 var mindst én mine i drift, men fra 1990 til i år var Grønland uden minedrift.

Det kan derfor undre at der i anledning af Grønlands Hjemmestyres 25 års jubilæum er udgivet en meget flot bog om minedrift og råstoffer i Grønlands 20. århundrede. Hvad kan der være at skrive om? Når man bladrer i bogen, viser det sig heldigvis at der er meget at skrive om. Og Grønland er igen blevet mineralproducerende med den officielle åbning af Nanulaq guldminen ved Nanortalik i Sydgrønland i august i år.

Der er tidligere udgivet beskrivelser af Grønlands minedrift og mineralforekomster, de vigtigste er Sydney H. Balls 'The Mineral Resources of Greenland' i Meddelelser om Grønlands bind 63,1 fra 1922 og Richard Bøgvads 'Grønland som mineralproducerende land' i bind 2 af Grønlandsbogen fra 1950. Disse to artikler giver grundige beskrivelser af de enkelte forekomster og af den historiske udvikling. Ball går helt tilbage til Erik den Rødes tid, hvor frisiske søfarere fandt dynger af jernmalm og guld og sølv ved en ussel boplads og til Ivar Bardason, som i 1341 beskrev bjerge af sølv.

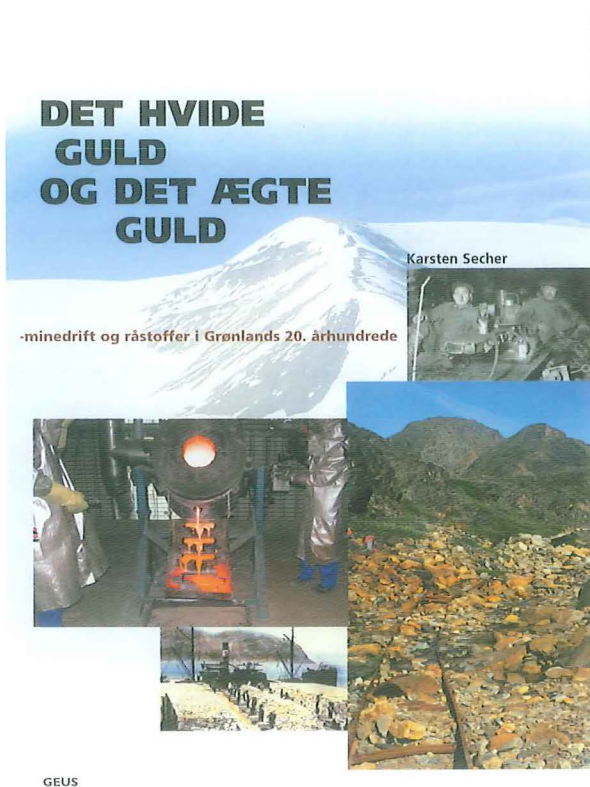
Karsten Secher har valgt den kronologiske indgangsvinkel med korte opslag om udviklingen år for år fra 1901 til 2000. Denne gennemgang viser, at der gennem alle årene har været stor eftersøgningsaktivitet og entusiasme og at der er fundet mange forekomster. Men som K.L. Giesecke, som foretog den første systematiske eftersøgning af mineralforekomster i Grønland i årene 1806-1813, skrev i sin dagbog: 'Mineralforekomster må være uhyre store i Grønland, hvis det skal kunne betale sig at udnytte dem'. Man kunne tilføje: eller have interessante indhold af efterspurgte råstoffer.

I aviser og på TV er der med mellemrum blevet berettet om store fund og udtrykt store forventninger til den forventede nærtforestående minedrift. Eksempler er guld-platinforekomster i Skærgårdsintrusionen i Østgrønland, zink ved Citronfjord i Nordøstgrønland, sjældne grundstoffer ved Narsaq i Sydvestgrønland, store jernforekomster i bl.a. den indre Godthåbsfjord, niob og tantal i flere forekomster i Vestgrønland, osv. Nogle af disse undersøges stadig, andre er lagt i mølpose. Derom kan man læse i Karsten Sechers velskrevne og grundigt 'researchede' tekst. Jeg har kontrolleret teksten ved at gå ind i forskellige år, hvor jeg ved bestemte ting skete. Jeg har ikke fundet nogen svipsere, det jeg søgte stod der kort og præcist. Det er måske lidt vanskeligt at finde frem til de enkelte forekomster og begivenheder i myldret af årstal, men det udmærkede stikordsregister bagest i bogen hjælper.

Som nævnt er det en nærmest stikordsagtig tekst. Vil man vide mere kan der være hjælp i listen over supplerende litteratur bagest i bogen, men det må snart være på tide med en egentlig beskrivelse af både historien og forekomsterne til afløsning af Balls og Bøgvads udmærkede, men jo ikke mere up-to-date oversigts-artikler.

Bogen er smukt trykt og udstyret med et væld af instruktive og smukke illustrationer i et indbydende lay-out. Det fremgår af det foregående, at den er værd at stifte nærmere bekendtskab med.

Henning Sørensen

GEUS